

Dr. Kolláth György

A Köztársaság elnöke a PSZÁF-törvény egészének és egy inkriminált rendelkezésének előzetes normakontrollját kérte az Alkotmánybíróságtól (AB). Politológusok tollára illő csemege a főmenü: e lépés hangulati előkészítése, időzítése, érveinek csepegtetése, a kázus pártos háttere, netán „szereposztása” és idegtépő parlamenti utózóngéje. A T. Ház megint átlépett egy vörös vonalat: pár óra alatt kiizzadott ugyan magából egy jogi korrekciót, de az indulat, a bosszúszomj, a részmegoldás és ferde beszéd ismét tarolt. Felírják a kéménybe korommal, ki fog a legközelebb törleszteni? „Árnyékra” vetődő megjegyzés, megbélyegzés is elhangzott, „ütős” válasszal ellentételezve. Ha lenne humorérzéke egyik vagy másik félnek, kipróbálhatná pl. ezt: kaphatna Karácsonyra az államfő a sportminisztertől ajándékba egy piros és egy kék, birkózó játékevető karszalagot, a semlegesség és a pártatlanság jelképét. Vice-versa pedig a Köztársaság elnöke küldhetne az erőből politizáló miniszternek egy Alkotmánytan című tankönyvet, mely a „Hatalommegosztás” c. fejezeténél van dedikálva. Vagy ha még ez is zsenánt, szólhatnak a Jézuskának.

Napról-napra nehezebb valamiről – lassan bármiről! – tárgyilagosan, csak jogi szempontból véleményt mondani. Hovatovább a belpolitikai ügyek 90 %-a pártpolitikai taktikai harc, a mondatok fele pedig szerezcsenmosdatás, csúsztatás és demagógia. Írásom kísérlet, hogy kommentáljam az államfői indítvány miliójét, jogi érveit, újszerűségét, kilátásait és esetleges távolabbi konzekvenciáit.

A köztársasági elnök előtt három lehetőség állt. Hétfőn kihirdetni a törvényt, un. politikai vétót alkalmazni (a parlamentnek megfontolásra, újratárgyalásra visszaküldeni a törvényt) és előzetes normakontrollt kérni az AB-től. Az államfő a 3. utat választotta. Szerintem végeredményében rosszul döntött, ám alkotmányos jogkörével élt, melyet december 15-én az AB nívós határozatban közvetve meg is erősített. Némiképpen igaz(ság)talan csak PSZÁF-törvényként emlegetni a befektetőket és a betéteseket is védő normaköteget, de itt is igaz a reklám-szlogen: Szász Károly úr nélkül ez a dolog nem jöhetett volna létre. Vallom, meg is írtam ehelyütt, hogy Szász elnök úr és csapata közigazgatási (!) működésében olyan hibákat: felkészületlenséget és mulasztást láttam, amely azonnali váltást indokolt (volna)./ Népszava 2003. szeptember 5. Übű király példája./ Kormányfői hatáskör, jogcím is lett volna hozzá. Ehhez képest a decemberi „megkerülő csel” majd minden elemében hibás, ráadásul etikailag a veszett fejsze nyele. A PSZÁF - a törvény szerint - a pénzügyi világban élet-halál ura, ehhez pedig kőkemény (egy)személyi vezetői felelősség tartoznék. Ezt felvizezni egy ma is létező forma – a Felügyeleti Tanács – áthangszerelésével elvtelen ostobaság. Most három évre választott, 15 tagból álló, elnöki tanácsadó testület van e címen. Lehet ugyan belőlük 5 tagú direktóriumot csinálni, mely előtt a leendő főigazgató csak tanácskozási jogú meghívott, de több mint kockázatos. Ha puha a direktor, nem megy előre semmi sem, ha kemény, folyton ütközik a felettes, irányító testületével. Naiv lélek, aki ettől kifelé igényesebb, szigorúbb kontrollt vár. További ellen-érveimet elhagyom. Volna még 6-7 járulékos szempont.

A köztársasági elnök tehát biztosan ismerte fel, hogy nem passzolhat, a törvény kihirdetése meghátrálásnak tűnt volna. Ám az államfő – ha csakugyan semleges, kiegyensúlyozó hatalom – a legszerencsésebb módon politikai vétót alkalmazhatott volna. Abba be lehetett volna csomagolni a közjogi érveit is. Még egyszer alig(ha) merte volna a parlament kézen-közön elutálni az államfői megfontolásokat. A hatalmi ágak egyensúlya, egyben együttműködése – az ezt forszírozó friss AB-döntés után – szép példát kaphatott volna. Mindenki őrizhette volna az arcát és méltóságát. Nem kellett volna kétségbeesett megoldáshoz folyamodni, mérséklődhetett volna a belpolitikai feszültség. Nem az elnök

Cím
**PSZÁF-törvény: kontra,
rekontra, alkotmánybírósági
fedáksári**

Dátum
2003.12.23.

Dr. Kolláth György

sara, hogy ennyire az év végére kulminált a törvényhozás, s benne a pénzmosás-elleni pótregisztráció. Lehetett volna arra nézve is okos kompromisszum, hogy mi ad áthidaló megoldást. Ehelyett jött a 24. órában közölt előzetes normavészfék. E tett zöme - bizony - részrehajló napi politika, a májusi eső se mossa le róla immár ezt. Cseppet sem véletlen, hogy milyen nehezen álltak össze az alkotmányossági érvek, indokok, s mennyire új helyzet látszik azok mérlegre tételekor. Először fordulhat elő, hogy az államfő nem lesz tuti nyerő, részben a saját (?) dugába dőlhet.

Az Alkotmány 26. § (4) bekezdése ezt mondja: „A köztársasági elnök a törvényt aláírása előtt... véleményezésre megküldi az Alkotmánybíróságnak, ha annak valamelyik rendelkezését alkotmányellenesnek tartja.” Az AB egyébként soron kívül jár el. Az államfő érvei egyelőre csak a megkésetten nyilvánosságra hozott sajtóközleményből ismerhetők meg. Eszerint: többszörösen alkotmányellenes lehet a törvény egésze, de különösen a 38. §-sa. Utóbbit így idézik: a törvény hatályba lépése napján megszűnnék a PSZÁF - hivatalban lévő - elnökének, elnökhelyetteseinek megbízatása és köztisztviselői jogviszonya. Ez csakugyan „csont a pitében”. Elnöki argumentáció hozzá: ez a rendelkezés egyedi személyi döntést mond ki normatív formában. Ez „visszaélés a törvényhozás rendjével”, továbbá „elvonja a jogorvoslat lehetőségét az érintettektől”. A jogállam nélkülözhetetlen eleme a jogbiztonság, de a PSZÁF „szervezetének a törvénnyel célzott átalakítása sérti a viszonylagos állandóság és kiszámíthatóság követelményeit”. „A törvénytervezet előkészítése során a kormány nem tekintette magára nézve kötelezőnek az egyeztetésre vonatkozó törvényi előírások betartását, noha a jogállamiság lényege az, hogy a jogszabályok mindenkire – így a kormányra és a jogalkotóra nézve is – kötelezőek”. Leegyszerűsítve: jogorvoslatnak lennie kellene, az egyedi döntés és a norma két külön világ, az egyeztetés elmaradása pedig súlyos eljárási hiba.

Az Alkotmány 57. § (5) bekezdés szerint alapvető jogunk: „A Magyar Köztársaságban a törvényben meghatározottak szerint mindenki jogorvoslattal élhet az olyan bírósági, közigazgatási és más hatósági döntés ellen, amely jogát vagy jogos érdekét sérti. A jogorvoslati jogot – a jogviták ésszerű időn belüli elbírálásának érdekében, azzal arányosan – a jelen lévő országgyűlési képviselők kétharmadának szavazatával elfogadott törvény korlátozhatja. Megjegyzésem: Itt a bukta tetten érhető. Kétséges ugyan, hogy az Országgyűlés törvénye „más hatósági döntés” volna-e, de ez zömmel absztrakciós készség függvénye, lévén a parlament is közhatalmi szerv, a törvény pedig tényleg kötelező. Ám a jogorvoslati alapjog elvonása alig(ha), és tény, hogy nem 2/3-dal vonták azt meg. Penetráns elem a törvényben, hogy kvázi elbocsátották a 3 érintettet, amikor kiszervezték alóluk a tisztséget. Durva dolog, hogy még mezei köztisztviselők se maradhattak. Ezzel az elharapózó gyakorlattal ideje szembeszállni. Mérlegeléssel megítélhető, más kérdés, hogy mi tartozik egyedi határozatra, és miről alkotható törvény. E körben nincsen fix választóvonal, de sajnos van sok alibi-törvény. Mennyi az elég: ki tudja? Az államélet beteg embere tényleg a jogalkotás, de vajon a kivégzés a kellő gyógymód itt? Hol és kinél kell ezt elkezdeni? Meglehet, ha az AB felrója a 2/3 elsumákolását, s egyelőre hagyja ezt a feszítő dilemmát. Bár csak a kormány tanulna belőle!

Hanem, a „visszaélés” és a „célzott átalakítás” új elem az eddigi elegáns elnöki érvelésekhez képest, mondhatni ráolvasás, újságírói megközelítés. A jogban ezek a fogalmak tudatos, rosszhiszemű, inkorrekt, önkényes, jogsértő megoldást takarnak, de aki állít, bizonyítani is tartoznék. Ráadásul: az AB nem ténybíróság, s bár mindkét oldalt megszólaltatja, mégsem lesz könnyű verifikálni: megáll-e az elnöki bélyeg? Most lenne jó látni: mivel támasztja alá az államfő minősítő címkéit?! A sajtóközlemény túlon túl párt-propaganda ízű. Kár érte.

Hasonló a helyzet az előzetes egyeztetés vélt, említett, de nem részletezett kifogásaival is. Nem zárható ki, hogy a kormány e tekintetben mulasztott, hibázott: a kormányok immár 8-10 éve ezt szokták tenni. Unják és utálják a macerás véleményezést, megkérdézik pl. a norma elszenvetőit, mit szólnak hozzá, de nem kíváncsiak a kapott észrevételekre. Szégyenteljes gyakorlat folyik, melyre eddig azt mondta az AB, hogy ez csupán politikai felelősséggel jár. December 15.

Dr. Kolláth György

óta azonban lehet valami eljárási trehánytság közjogi érvénytelenség oka, tényezője is, tehát az államfő szerencsét próbált. Így a törvény egészét szeretné kilövetni. Csak ezét az egyét. Ugyanilyen jogcímen - 10 évre visszamenően – akár évi 50 törvény is a süllyesztőbe kerülhet. Lesz elvszerűség, bátorság, azonos mérce hozzá? Belegondolt bárki, hogy elnöki győzelem esetén, tavasztól több(tíz)ezer rendeletet támadnának meg ugyanilyen jogcímen? Dőljön össze ez a vendégfogadó?! Egy bölcs AB esetleg alkotmányos követelményeket fogalmaz meg e körben, magyarul vízvázasztót talál, s a jövőre nézve alkalmaz. Ergo: itt nem prognosztizálnék totális elnöki nyerést.

Az Alkotmány szerint: „Magyarország államfője a köztársasági elnök, aki kifejezi a nemzet egységét”. A kérdések kérdése mindinkább az, hogy az alkotmányos hatáskörben tett, mégis aktuálpolitikai elnöki szerepvállalás a nemzet egységét, avagy egy párt kétségét fejezi-e ki inkább. Aki végigolvassa az államfőre vonatkozó alkotmányos fejezetet (29-32. §-sok), csillagjós nélkül rálehet az eszkalálódó reakciók várható, következő fordulatára. De kinek kell karácsonyfa, boldog új év helyett virgács?